

PÄIHDETOIMINTAOHJE RUUKINPAJALLE

Työnantaja on velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Työnantajan tulee ottaa huomioon työhön ja työolosuhteisiin liittyvät seikat sekä työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. Työnantajan tulee ottaa huomioon, että työntekijän henkilökohtaiset edellytykset voivat edellyttää työsuojelutoimenpiteitä työntekijän turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi. (Työturvallisuuslaki luku 2 §8.) Päihdetoimintaohjeen tulee olla näkyvillä Ruukinpajan sosiaalilojen seinällä ja jokainen pajalle tuleva nuori tutustuu päihdetoimintaohjeeseen sekä allekirjoituksellaan kuittaa sitoutuvansa yhteisiin pelisääntöihin.

Päihdetoimintaohjeen tavoite:

Päihdetoimintaohje on työpaikan yhteinen sopimus, jolla ennaltaehkäistään päihdehaittoja ja puututaan niihin. Toimintaohjeen tavoitteena on luoda yhteiset pelisäännöt, joihin voidaan ongelmatilanteissa nojata. Toimintaohje toimii pohjana ehkäisevälle päihdetyölle ja helpottaa päihdehaittojen ennaltaehkäisyä ja niihin reagointia. Päihteiden käytöstä puhuminen tulisi olla jokapäiväistä ja normaalia, kuten muista elämäntapaan ja hyvinvointiin vaikuttavista asioista puhuminen. Toimintaohjetta sovelletaan myös digi- ja rahapelaamiseen liittyvissä ongelmissa.

Jokaisella on oikeus päihteettömään työympäristöön ja Ruukinpajan päihdetoimintaohje koskee nuorten työpajatoimintaa kaikissa toimintaympäristöissä (Ruukinpaja, työtehtävät pajan ulkopuolisissa toimintaympäristöissä, retkillä, tapahtumissa, Nuotta-leireillä jne.) Nuorten työpajatoiminta on päihteetöntä toimintaa, mutta päihdepäihdepalveluiden asiakkuus ei ole este pajatyöskentelylle. Pajatyöskentelyn avulla on mahdollista tukea nuoren kuntoutumista tarjoamalla mielekästä tekemistä päiviin.

Toimintaympäristö:

Nuorten työpaja Ruukinpaja on suunnattu 17–29- vuotiaille karkkilalaisille nuorille, jotka ovat jääneet työ- ja opiskelupaikkojen ulkopuolelle. Työpajalla on mahdollista olla sopimuksettomalla valmennuksella, kuntouttavan työtoiminnan sopimuksella, työkokeilusopimuksella sekä palkkatuetussa työsuhteessa tai oppisopimuskoulutuksessa. Ruukinpajalla toteutetaan muun muassa seuraavia työtehtäviä: graafinen suunnittelu, mainostyöt, huonekalujen korjaus ja entisöinti, ulkoalueiden kunnossapito sekä erilaiset kädentaidot.

Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on tukea ja vahvistaa nuoren arjenhallintaa sekä tukea heitä työelämään tai koulutukseen hakeutumisessa. Nuorten työpajalla nuoren päihteettömyyttä tuetaan tarjoamalla mielekästä tekemistä sekä sisältöä ja rutiineja arkeen, yhteisöllisyyden kokemuksia, turvallinen ympäristö, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamista sekä apua ja tukea päihteettömyyteen.

Päihdehaittoihin puuttuminen:

Päihteen = Nikotiini tuotteet (tupakka, nuuska, nikotiinipussit, sähkö tupakka ja muut trendaavat nikotiinia sisältävät tuotteet), alkoholi sekä huumeet.

Karkkilan kaupunki on savuton työnantaja ja nuorten työpajalla nuoria kannustetaan savuttomuuteen. Tupakan ja muiden nikotiini tuotteiden käyttö on sallittua vain omalla ajalla tauoilla tupakointiin osoitetulla paikalla.

Alaikäiset nuoret eivät voi tupakoida tai käyttää muita nikotiini tuotteita pajalla ollessaan. Alaikäisten nuorten kohdalla ilmoitetaan asiasta huoltajalle ja TET-harjoittelijoiden kohdalla ilmoitus tehdään myös koululle.

Puheeksiotto:

Mikäli ohjaajalla herää huoli nuoresta, tulee huoli ottaa puheeksi nuoren kanssa. Puheeksiottotilanteessa on mukana ohjaaja, nuori ja vastaava työpajaohjaaja nuoren esimiehen ominaisuudessa.

Puheeksiottotilanteessa on hyvä selvittää, onko nuorella päihdeongelma, onko hän väsynyt, onko mahdollisesti aloitettu jokin lääkitys / muutettu olemassa olevaa lääkitystä. Puheeksiotosta kirjataan muistio, johon kirjataan tarvittaessa sovitut jatkotoimenpiteet.

Puheeksiotto on tapa ottaa huoli puheeksi kunnioittavasti. Mitä aikaisemmin huoli otetaan puheeksi, sitä paremmat mahdollisuudet asiaan on vaikuttaa. Puheeksiottokeskustelun tavoitteena on tuoda esiin mielipiteitä ja näkökulmia avoimesti ja toista ihmistä kuunnellen.

Puheeksiotto:

- Vie vain vähän aika
- Mitä sulle kuuluu? Miten sulla menee?
- Kerro nuorelle, että sinulla on herännyt huoli nuoresta.
 - Mitä ajattelet asiasta?
 - Miten näet tilanteen?
- Kuuntele ja anna nuoren kertoa oma kantansa asiaan.
 - Ymmärsinkö oikein, että ?
 - Mitkä asiat voisivat auttaa / helpottaa?
 - Mitä olisit valmis tekemään ?
- Vältä syyllistämistä
- Loppukoonti: Mitä sovittiin / tavoitteet (kirjallisena)

Miten tunnistaa mahdollisen päihdeongelman?

- Työn laadun heikkeneminen
- Toistuvat myöhästelyt
- Lisääntyneet poissaolot
- Väsymys
- Keskittymisvaikeudet

8.4.2024

- Masentuneisuus
- Ärtynisyys
- Kaveripiirin muutos
- Muut riippuvuudet
- Rahahuolet

Päihtynyt nuori työpajalla:

- Nuori, ohjaaja sekä vastaava työpajaohjaaja: Otetaan nuori keskusteluun rauhalliseen tilaan
- Keskustelu asiasta, kysytään nuoren suostumus puhallutukseen.
- Puhallutus: Nuori viedään puhallutettavaksi terveyskeskukseen tai työterveyteen (palkkasuhteessa olevat nuoret), mikäli nuori suostuu lähtemään. Puhallutuksesta kieltäytyminen tulkitaan positiiviseksi tulokseksi.
- Nuoren poistaminen pajalta: Nuori on tervetullut pajalle seuraavana päivänä selvinpäin.
- Seuraavana pajapäivänä keskustellaan asiasta: Ilmaistaan huoli nuorelle ja kerrotaan tukitoimista.
- Mahdolliset seulat → Nuoren työtehtävien miettiminen työturvallisuuden näkökulmasta
- Päihdepalveluiden asiakkuus ei ole este pajalla olemiselle
- Alaikäisen nuoren kohdalla ilmoitus huoltajalle sekä lastensuojeluilmoituksen tekeminen (lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus).

Kuntouttavassa työtoiminnassa oleva nuori: Ilmoitus sosiaali-ohjaajalle

Työkokeilussa oleva nuori: Ilmoitus TE-toimistoon

Palkkatuella oleva nuori: Toimitaan Karkkilan kaupungin päihdetoimintaohjeen mukaan.

Huumausainetestaus nuorten työpajalla

Nuorten työpajatoiminnan järjestäjällä on oikeus pyytää nuorta esittämään huumausainetestä koskeva todistus, mikäli työpajan henkilöstö epäilee nuoren olevan huumausaineiden vaikutuksen alaisena työpajalla tai nuoren olevan riippuvainen huumausaineista. Lisäksi laki edellyttää, että testaaminen on välttämätön toimenpide nuoren toimintakyvyn selvittämiseksi. Nuoren tulee myös toimia sellaisissa työtehtävissä, jotka vaativat erityistä tarkkuutta, luotettavuutta sekä hyvää reagoitokykyä ja joissa päihteiden vaikutuksen alaisena tai päihderiippuvaisena toimiminen voi vakavasti vaarantaa nuoren itsensä tai toisen henkilön terveyttä, vakavasti vaarantaa liikenneturvallisuutta tai lisätä työpajalla tapahtuvan päihteiden levittämisen tai laittoman kaupan riskiä. (Nuorisolaki 4 luku §15.)

Testistä saatavaa tietoa voi käyttää ainoastaan nuoren sopimuksen tarkistamiseksi ja testiä koskevaa tietoa saavat käsitellä ne ohjaajat, jotka vastaavat nuoren valmennuksesta sekä sopimuksen muuttamisesta. Nuorten työpajatoiminnan järjestäjä on velvollinen vastaamaan huumausainetestä koskevan todistuksen kustannuksista. (Nuorisolaki 4 luku §15.)

Ruukinpajan päihdetoimintaohje

8.4.2024

Päihdetoimintaohjeen päivitys ja vastuu:

Toimintaohjeen päivityksestä vastaa vastaava työpajaohjaaja yhdessä pajan ohjaajien kanssa. Toimintaohje päivitetään kerran vuodessa.

Ruukinpajan päihdetoimintaohje käydään läpi jokaisen pajalle tulevan nuoren kanssa (päihdetoimintaohjeen valmistuessa ohje käydään läpi yhdessä pajan nuorten kanssa) ja jokainen nuori allekirjoituksellaan sitoutuu yhteisiin sääntöihin.

Teoriapohja:

Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma tukee kunnissa ja alueilla tehtävää lakisääteistä työtä. Toimintaohjelman tavoitteena on edistää terveyden ja hyvinvoinnin tasa-arvoa ja varmistaa ehkäisevän päihdetyön edellytykset koko maassa. Lisäksi tavoitteena on tukea erityisesti kuntien ja alueiden työn kehittämistä ja tehostamista. Ehkäisevässä päihdetyössä on kyse terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä, johon kuuluu puuttuminen päihteiden käyttöön ja siihen liittyviin haittoihin. (Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma 2015, 13-14.)

Ehkäisevän päihdetyön tavoitteena on myös terveiden elämäntapojen edistäminen koko väestön keskuudessa. Ehkäisevän päihdetyön avulla pyritään ehkäisemään päihdehaittoja varhaisessa vaiheessa. Ehkäisevän päihdetyön tehtävänä on luoda ja ylläpitää kulttuuria, jossa yhteisöllisyys ja hyvinvointi toteutuvat päihteettömästi sekä vähentää päihteiden kysyntää, tarjontaa, saatavuutta ja päihdehaittoja. Ehkäisevää päihdetyötä tehdään puhumalla päihteiden käytön terveysvaikutuksista ja tarjoamalla näkökulmia päihdekysymyksiin sekä tarjoamalla vaihtoehtoja päihteiden käytölle. (Normann, Odell, Tapio ja Vuohelainen 2016, 6-9.)

Nuorten työpajalla nuoren päihteettömyyttä tuetaan tarjoamalla mielekästä tekemistä sekä sisältöä ja rutiineja arkeen, yhteisöllisyyden kokemuksia, turvallinen ympäristö, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamista sekä apua ja tukea päihteettömyyteen. Päihdehaitoista puhuminen pitäisi olla yhtä luontevaa ja "päivittäistä", kuin mistä tahansa muusta terveyteen ja hyvinvointiin (esim. ravinto, lepo ja nukkuminen, raha-asiat) vaikuttavasta asiasta puhuminen.

Nuorisoalan ehkäisevässä päihdetyössä on kyse sosiaalisesta vahvistamisesta, yleisestä ehkäisystä päihdetietouden ja asennekasvatuksen kautta sekä päihteiden käytöstä aiheutuvien riskien minimoimisesta. Sosiaalisella vahvistamisella parannetaan nuorten elämäntaitoja ja ehkäistään syrjäytymistä tukemalla nuoren itsetuntoa ja sosiaalisia taitoja sekä tuetaan nuoren oman arvomaailman rakentumista. Ehkäisevässä työssä on kyse ennen kaikkea hyvinvoinnin edistämisestä sekä nuoren elämää suojaavien tekijöiden vahvistamisesta. (Normann ym. 2016, 6-9.)

Toimintaohjeen mukaan riskikäytöt ja haitat tunnistetaan ja tukea tarjotaan varhaisessa vaiheessa. Haittojen ehkäisyyn tulee panostaa lähiyhteisöissä ja ehkäisevän päihdetyön tulisi olla osa perustyötä, toimintatapoja ja toimintakulttuuria. Työpaikkojen päihdeohjelmien tulisi sisältää yhteiset toimintatavat alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi. Työpaikoilla pystytään vähentämään alkoholin riskikäyttöön, huumausaineiden käyttöön sekä tupakointiin ja rahapelaamiseen liittyviä riskejä kiinnittämällä huomiota työoloihin ja toimintatapoihin. Keskeisenä työvälineenä tässä voidaan käyttää päihdeohjelmaa, johon on kirjattu tavoitteet, toiminnan sisältö, menettelytavat ja vastuut. (Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma 2015, 22–27.)

Kehittämishankkeenani loin nuorten työpajalle päihdetoimintaohjeen, joka on työpaikan yhteinen sopimus, jolla ennaltaehkäistään päihdehaittoja ja puututaan niihin. Toimintaohjeen tavoitteena on luoda yhteiset pelisäännöt, joihin voidaan ongelmatilanteissa nojata. Toimintaohje toimii pohjana ehkäisevälle päihdetyölle ja helpottaa päihdehaittojen ennaltaehkäisyä ja niihin reagointia. Päihteiden käytöstä puhuminen tulisi olla jokapäiväistä ja normaalia, kuten muista elämäntapaan ja hyvinvointiin vaikuttavista asioista puhuminen. Toimintaohjetta sovelletaan myös digi- ja rahapelaamiseen liittyvissä ongelmissa.

Ruukinpajan päihdetoimintaohje

8.4.2024

Työpajatoiminta auttaa vahvistamaan ongelmakäytöltä suojaavia tekijöitä aikuiskontaktien ja vertaistuen avulla. Työpajalle yhdessä koko yhteisön (nuoret ja ohjaajat) kanssa laadittu päihdeohjeistus vahvistaa yhteisöllisyyttä ja lisää valmiuksia ottaa huoli puheeksi. Yhteistyössä laadittu päihdeohjeistus myös tarjoaa kaikille vastuuta ja päätösvaltaa, nämä tukevat sitoutumista päihdeohjelmaan. (Hedemäki 2010, 236-237.) Ruukinpajan päihdeohjelma on laadittu yhteisöllisesti nuorisopalveluiden työntekijöiden sekä Ruukinpajan nuorten kanssa.

Lähteet:

Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma: https://www.e-julkaisu.fi/thl/ept_toimintaohjelma/mobile.html#pid=13. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisu 2015:9. Viitattu 30.10.2023.

Merja Kylmäkoski, Sanna Pylkkänen ja Reijo Viitanen (toim.) Yhteisöllisiä näkökulmia nuorten ehkäisevään päihdetyöhön. Humanistinen ammattikorkeakoulu 2010. Outi Hedemäki: Nuorten työpajatoiminta tänään, s.236-237. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/38287/978-952-456-103-7.pdf?sequence=1>, viitattu 31.10.2023.

Maria Normann, Heidi Odell, Mari Tapio ja Elsi Vuohelainen: Nuorisotalon ehkäisevä päihdetyö - Hyppää kyytiin. Humak 2016, s. 6-9. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/132936/978-952-456-239-3.pdf?sequence=1>, viitattu 31.10.2023